

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 543.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796474334592/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

- anden samt hele den strengt logiske (syllogistiske) udformning er uden sidestykke hos Aristofanes. – *Syllogismo*: lat.: syllogisme (her bøjet i ablativ, fordi (ud)i styrer abl. på lat.), se n.t.s. 119. – *profecto*: lat.: sandelig. – *parole*: fr.: (på mit æres)ord. – *meensvoren*: en, der sværger falsk, løftebryder. – *par exemple*: fr.: for eksempel.
- 272 *Hvo som har taget Penge (...)* *Ergo*: et sådant hvervetrick genfindes i den eng. dramatiker G. Farquhars komedie *The Recruiting Officer* (eng.: *Hvænsøfficeren*) fra 1706, II,3, hvorfra Holberg sandsynligvis har lånt det (jvf. n.t.s. 267). – *Ergo*: lat.: altså, indleder syllogismens (se n.t.s. 119) konklusion. – *Nego Minorem*: lat.: Jeg benægter (syllogismens) undersætning (se n.t.s. 119), altså udsagnet »I har saadant gjort«. – *Et ego probo minorem*: lat.: og jeg beviser undersætningen. – *Distinguendum est inter nummos*: lat.: man må skelne mellem penge. – *Distinguendum (...) accipere*: lat.-gr.: man må skelne mellem at modtage penge slet og ret og i en bestemt hensigt. – *Distinguendum (...) apparentem*: lat.: der må skelnes mellem en sand og en (blot) tilsyneladende kontrakt; et juridisk baseret argument. – *Distinguendum (...) modum rei*: lat.: der må skelnes mellem tingen selv og dens fremtrædelsesform; et erkendelsesteoretisk (metafysisk) argument, sml. n.t.s. 235. – *Mundering*: udrustning (uniform m.v.).
- 273 *distinguendum est inter*: se n.t.s. 272. – *Gewalt!*: nødråb ved overfald. – *lader*: ser ud, klæder. – *sorte Kiol (...)* *en rød*: hhv. studentens og soldatens («standsymbolske») antræk. – *est (...)* *bedre*: tager dig mere fuldkommen ud. – *tilforn*: før. – *Exercerer*: ekscercér (bydemåde tiltaleflertal). – *aa*: uøvet.
- 274 *Værer*: vær (bydemåde tiltaleflertal). – *banke* og *banket*: pryglestraf var alm. i hæren. – *Tæhesten*: et (iser militært) tortur- og strafferedskab, som bestod af en smal planke, anbragt på kant og hvilende på to el. fire ben; delinkventen anbragtes overskrævs herpå. – *staaet paa Pælen*: alm. militær straf, hvor delinkventen, ofte barfodet, anbragtes stående på en tilspidset pæl.
- 275 *Daarlighed*: tåbelighed. – *silde*: sent. – *lade*: opgive, ophøre med. – *Handtering*: (borgerlig) profession, typisk inden for handel el. håndværk.
- 276 *Rixdrl.*: rigsdaler, se n.t.s. 11. – *opimet*: gjort vred. – *Positur*: stilling. – *tractered*: behandlet. – *fortplanter*: forplanter, udbreder. – *Frugt af Studeringer*: løjtnantens betragtninger over studiers nytte falder i alt væsentligt sammen med, hvad Holberg andetsteds i sit forfatterskab i eget navn har fremført om dette emne; særlig tydeligt træder lighederne frem i fortalen til *Natur- og Folkeret* (se n.t.s. 270), *Værker i tolv Bind* (se n.t.s. 148), bd. 1, s. 51–55 og i *Moraliske Tanker* (se n.t.s. 270), 1,5, udg.: Billeskov Jansen (1992 i *Danske Klassikere*, s. 35–42). Prof., dr.phil. Niels Hastrup har henledt udgiverens opmærksom-